

— е билъ правъ и въ двѣтѣ свои исповѣдания сирѣчь, и въ *фанатизма* си, и въ *фатализма* си, свойственни на турското племе отъ култа и живота му произходящи, и които никакво европейско образование не може да прѣобразува и изглади. Доказателства на това се намѣрватъ всѣкъждѣ и въ всеко врѣме, дори и въ послѣднитѣ нѣколко години — съ ужаснитѣ кръвнини въ Армения, въ Македония, и въ самия Стамбулъ.

А чутовний турски реформаторъ въ мизерния животъ на заточеника, осъденъ като интелектуаленъ убийца на Султанъ Азиса, наедно съ бившитѣ си колеги по прѣстѣпленieto, доживѣ да види своя *Туна-вилаети* въ реабилитирана България съ политически животъ подъ името: *Българско Княжество*, и умрѣ отъ насилственна смъртъ, — удушенъ отъ пазачитѣ си по заповѣдь отъ Цариградъ...

Но да се върнѣ на споменитѣ и разказитѣ си.

Както въ началото, казахъ, *Метхадъ ефенди* дойде на 1857 г. въ Търново съ двояката си миссия, азъ не се удостоихъ съ личното му познанство; въ него врѣме бѣхъ въ Цариградъ по търговски дѣла, а не бѣхъ попадналъ въ затвора, нито по владиковото гонение, нито по бунтовническото дѣло на капитанъ Никола, защото и изъ двѣтѣ бѣди и примки бѣхъ вече ископилъ благополучно. Тѣй сѣщо не се удостоихъ съ неговото лично познанство, когато по сетнѣ той дойде въ България, Валя на Туна-вилаети. Подчертавамъ думата лично познанство, защото инакъ отъ далечъ и по име много добрѣ се познавахми съ него, ето защо и какъ. Прѣзъ лѣтото на 1866 г. той бѣше ме хваналъ въ резиденцията си — Русчукъ, и, ако дѣйствително да бѣхъ азъ хванатия Хаджи Пандели, може би отъ мене щѣше да започне реформаторската си расправия съ българскитѣ бунтовници. Но излѣзе, че хванатия, моето име носящъ, бѣше друга личность, младо момче, синъ на единъ търновски гражданинъ, Панайотъ Аврамоглу, и така желанието на Метхадъ паша да направи лично познанство съ бунтовника и организатора на дѣдовото-Николово възстание отъ 1856 г. — за какъвто вѣроятно ме считаше — се осуети.

но когато се намѣрихъ въ хванатата корреспонденция и писма на българи изъ Руссия, въ които изрично се казваше, че Руссия е противъ всека революция въ България и забранява подобни дѣйствия, тѣ взеха да ми думатъ: „*Доуру сйолермишинъ; сакънъ варъ!*“ Но господинъ Пенчовичъ избѣгна да ми обади, или е за него е било тайна: отъ гдѣ бѣха доставени тоя купъ писма на турскитѣ власти